

# OPSTARTEN VAN EEN LOKAAL OVERLEG OPVOEDINGSONDERSTEUNING

ERVARING UIT VIJF LOKALE TRAJECTEN IN DE REGIO MIDDEN WEST-VLAANDEREN

Regio-rapport Opvoedingsondersteuning 2011  
Regionale Welzijnsraad Roeselare-Tielt vzw  
Redactie: Hanne Vanraes

## INHOUD

Inleiding & beleidskader.....	2
A. Situering en Doelstelling .....	3
Situering .....	3
Doelstelling.....	3
B. Beschrijving .....	4
Het Stappenplan: 5 Gemeenten in 5 stappen .....	4
0. Vooraf.....	4
1. Lokale actoren.....	4
2. Visie en analyse .....	4
3. Acties en doelstellingen .....	5
4. Lokale visietekst en regio-rapport.....	5
5. Verankering .....	5
De Timing: 5 stappen in 5 gemeenten .....	5
C. Ervaringen en Aandachtspunten .....	6
De tijd ontbreekt .....	6
Nood aan flexibiliteit en maatwerk.....	7
Betrekken van actoren, bepalen van behoeften.....	7
Belang van een goede samenwerking.....	7
Creatieve zoektocht naar middelen .....	8
D. (beleids)Aanbevelingen.....	8
Lokale opdracht.....	8
Bovenlokale opdracht .....	9
Middelen ifv bovenstaande opdrachten .....	10

## INLEIDING & BELEIDSKADER

Opvoedingsondersteuning is niet nieuw. Als sinds eeuwen trachten ‘deskundigen’ opvoeders bij te staan door algemene of persoonlijke adviezen te geven. Toch gaat het niet zomaar om een herbenoemen van wat er al was en is het ook niet toevallig dat er de laatste tijd zoveel aandacht is voor opvoedingsondersteuning (Vandemeulebroecke & Colpin, 2002).

De actuele legitimering van opvoedingsondersteuning is zeker terug te vinden in een veranderende maatschappelijke context. Er zijn verschillende factoren die geleid hebben tot enerzijds een klimaat van opvoedingsonzekerheid, maar anderzijds ook een klimaat waar ouders (c.q. ouderfiguren) het allerbeste willen voor hun kind en daarbij zoveel mogelijk informatie willen verzamelen (Vlaams Welzijnsverbond, 2006).

Opvoedingsondersteuning wordt momenteel opgenomen door tal van organisaties. Het aanbod is momenteel niet overzichtelijk, voor de gebruiker noch voor de ondersteuners zelf. Er is ook niet onmiddellijk een eenduidige begripsafbakening voorhanden van wat als ‘opvoedingsondersteuning’ kan worden beschouwd of van wat het beleid, de aanbieders en de ouders eronder verstaan. Het begrip functioneert als een containerbegrip.<sup>1</sup>

### Het decreet houdende de organisatie van Opvoedingsondersteuning

Op 27 maart 2009 nam de Vlaamse Regering een besluit tot uitvoering van het decreet van 13 juli 2007 houdende de organisatie van opvoedingsondersteuning. Het decreet opvoedingsondersteuning voorziet voor het lokaal bestuur een centrale rol bij de regie van het lokaal beleid inzake opvoedingsondersteuning. Om die taak uit te voeren werkt het lokaal bestuur samen met het lokaal overleg een beleidsplan opvoedingsondersteuning uit, geïntegreerd in het lokaal sociaal beleid.

*Het decreet schrijft voor om op lokaal niveau opvoedingsondersteuning vorm te geven via een lokaal overleg opvoedingsondersteuning. Dit lokaal overleg situeert zich op gemeentelijk niveau, wordt gecoördineerd door een lokale coördinator opvoedingsondersteuning en heeft de volgende opdrachten:*

- een luik opvoedingsondersteuning verzorgen in het lokaal sociaal beleidsplan;
- op basis van afstemming en samenwerking acties rond opvoedingsondersteuning ontwikkelen;
- zorgen voor de informatieverstrekking en de sensibilisatie rond het opvoeden van kinderen en de vroegtijdige detectie van opvoedingsonzekerheid of opvoedingsproblemen;
- meewerken aan de afstemming van opvoedingsondersteuning op bovenlokaal niveau.

*Gemeenten kunnen beslissen om een intergemeentelijke samenwerking op te zetten om de bovenstaande opdrachten waar te maken.<sup>2</sup>*

### Het decreet houdende Lokaal Sociaal Beleid

Het lokaal sociaal beleid beoogt een maximale toegankelijkheid van de dienstverlening voor elke burger. Lokaal sociaal beleid is het resultaat van de acties die OCMW, gemeente, andere overheden, semi-publieke, private en privé organisaties ondernemen om de sociale grondrechten voor iedereen te realiseren. Het lokaal sociaal beleidsplan biedt een globaal en samenhangend kader van verschillende acties op diverse beleidsdomeinen. De visietekst opvoedingsondersteuning wordt geïntegreerd in het Lokaal Sociaal Beleid.

### Voorontwerp van decreet Beleids- en beheerscyclus

Voorontwerp van decreet houdende vaststelling van de algemene regels waaronder in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest periodieke plan- en rapporteringsverplichtingen aan lokale besturen kunnen worden opgelegd (kortweg Beleids- en beheerscyclus). Dit voorontwerp bepleit de integratie van ondermeer het Lokaal Sociaal Beleid in een algemeen beleidsplan.

---

<sup>1</sup> Infopunten Opvoeding Roeselare

<sup>2</sup> Tekst decreet (vertaling) [www.expoo.be](http://www.expoo.be)

## A. SITUERING EN DOELSTELLING

“De Regionale Welzijnsraad vzw is een **intersectoraal overlegplatform** voor de regio **Midden West-Vlaanderen**. Zij streeft ernaar om via **netwerking het welzijn en de sociale grondrechten van alle burgers** te ondersteunen en te versterken.”

“Dit vertaalt zich in volgende kernopdrachten naar publieke en private actoren uit de regio:

- Vanuit haar **signaalfunctie** noden, hiaten en opportuniteiten aangeven vanuit en ten aanzien van besturen, organisaties en particuliere initiatieven.
- Als **katalysator** de onderlinge voeling tussen steden en gemeenten, sectoren, besturen te versterken in functie van afstemming en het **empoweren** van elkaar.
- Daarbij **dynamieken blootleggen, faciliteren** en op een **hoger niveau brengen**.<sup>3</sup>

### SITUERING

In 2007 komt het decreet opvoedingsondersteuning in voege: <http://www.expoo.be/het-decreet-opvoedingsondersteuning>

Anno 2008 zijn de Infopunten Roeselare een feit.

In 2009 richten de Regionale Welzijnsraad, de Infopunten Opvoeding en Kind en Gezin onder impuls van de Vlaams coördinatoren Opvoeding het ‘Bovenlokaal overleg opvoedingsondersteuning’ op.

Elke gemeente uit de regio duidt in 2010, onder impuls van het bovenlokaal overleg een lokale contactpersoon opvoedingsondersteuning aan.

In 2009 en 2010 ondersteunt de regionale welzijnsraad de werking van het bovenlokaal overleg opvoedingsondersteuning in de regio Midden West-Vlaanderen samen met Infopunten Opvoeding Roeselare en de Vlaams coördinatoren opvoedingsondersteuning.

### DOELSTELLING

Eind 2010 kiest de regionale welzijnsraad voor het thema opvoedingsondersteuning als ondersteuning voor lokale overheden uit de regio Midden West-Vlaanderen.

Vanuit de *vaststelling* dat het decreet opvoedingsondersteuning een regierol toekent aan de lokale overheid en dat de verschillende gemeenten uit de regio nog geen of weinig stappen ondernomen hadden rond dit thema, besliste de raad van bestuur van de welzijnsraad om voor 2011 in te zetten op dit thema. De welzijnsraad werkt een aanbod van lokale ondersteuning uit, waarop de gemeenten kunnen intekenen. Op die manier kunnen lokale besturen het decreet vertalen naar de lokale situatie.

*Doel* is om op lokaal niveau een **proces** op gang te brengen dat aansluit bij de lokale realiteit. Vertrekpunt is een **netwerk** van (lokale en bovenlokale) partners. Vanuit een gedeelde **visie** én een interne en externe **analyse** van de (lokale) situatie, komt het netwerk tot een **taakafbakening** van het op te richten lokaal overleg. Dit overleg legt, samen met het lokaal bestuur de **doelstellingen** vast voor de gemeente en stimuleert **acties** om de doelstellingen te bereiken.

*Product* is een **tekst** die visie, netwerk, projecten en producten bundelt. Die tekst vormt op zich de basis voor de werking rond opvoedingsondersteuning in de gemeente.

---

<sup>3</sup> [www.welzijnsraadroeselare-tielt.be](http://www.welzijnsraadroeselare-tielt.be)

## B. BESCHRIJVING

### HET STAPPENPLAN: 5 GEMEENTEN IN 5 STAPPEN

5 lokale besturen (Izegem, Ingelmunster, Pittem, Dentergem en Hooglede) tekenen in op het aanbod van de welzijnsraad. In de 5 gemeenten verliep het proces rond het opzetten van een lokaal traject ifv opvoedingsondersteuning in 5 stappen:

#### 0. VOORAF

*De welzijnsraad en het lokaal bestuur schrijven de samenwerking neer in een resultaatsverbintenis op vlak van visie, netwerk, projecten en producten.*

In elke gemeente zet de welzijnsraad in nauw overleg met de lokale coördinator een proces op. In een of twee voorbereidende bijeenkomsten legt de welzijnsraad samen met het lokaal bestuur de grenzen van het project vast. De welzijnsraad verfijnt de vraag van het lokaal bestuur en bekijkt op welke (bestaande) structuur het project kan aansluiten. Op die manier kunnen de partijen het stappenplan aanpassen aan de eigenheid van de gemeente.

#### 1. LOKALE ACTOREN

*De stuurgroep bepaalt de lokale actoren opvoedingsondersteuning.*

In elke gemeente spreekt de welzijnsraad met de lokale contactpersoon af hoe de voorbereiding zal gebeuren (=startgesprek). In de meeste gevallen bereiden de lokale contactpersoon en de welzijnsraad samen het traject voor in een stuurgroep, vaak is de bevoegde schepen betrokken. Vaak zijn meerdere personen uit het lokaal bestuur aanwezig (gemeente, OCMW, schepen, administratie, secretaris, ocmw-voorzitter, ...).

De stuurgroep bespreekt het decreet en de daarin beschreven lokale opdracht. Daarna overloopt de stuurgroep op basis van het decreet de mogelijke lokale actoren en zoekt naar contactpersonen voor de gemeente. In elke gemeente is het overleg gekoppeld aan het lokaal overleg kinderopvang. Dit is een basis die de stuurgroep gebruikt en aanvult met andere actoren.

#### 2. VISIE EN ANALYSE

*De lokale overheid nodigt de lokale actoren uit voor een eerste Lokaal Overleg Opvoedingsondersteuning.*

##### **Vorbereiding eerste Lokaal Overleg Opvoedingsondersteuning**

De stuurgroep bereidt het eerste LOO praktisch en inhoudelijk voor.

- ✓ Praktisch: regelen zaal, uitnodiging, drankje, wie neemt verslag, ...
- ✓ Inhoudelijk: toelichten en uittesten gebruikte analyse-methodiek, afspraken rond uitleg decreet, afspraken externe analyse, ...

##### **Eerste Lokaal Overleg Opvoedingsondersteuning**

Eerste bijeenkomst betekent nieuwe gezichten: een voorstellingsronde is aan de orde.

Naast elkaar leren kennen is het belangrijk het concept opvoedingsondersteuning te kaderen om tot een min of meer gedeelde visie te komen. Het Agentschap Jongerenwelzijn licht het decreet opvoedingsondersteuning in de gemeenten toe en duidt het concept binnen een provinciaal en Vlaams kader.

Vier van de vijf gemeenten voert samen met de lokale actoren een analyse uit op het (lokale) aanbod aan opvoedingsondersteuning. Dit betekent dat de aanwezigen het aanbod van elke actor onder de loep nemen en bekijken op welke functie(s) van opvoedingsondersteuning zij inspelen. Hiervoor brengt de welzijnsraad een methodiek aan die de discussie op gang brengt. Het lokaal bestuur heeft na deze bijeenkomst een schema van lokale actoren per functie die de stuurgroep opneemt in de visietekst.

Pittem organiseert slechts één lokaal overleg. De stuurgroep beslist het deel visie samen te bespreken met de acties en het deel analyse vooraf met de stuurgroep uit te voeren.

### 3. ACTIES EN DOELSTELLINGEN

*Het lokaal overleg formuleert prioritair acties op een tweede Lokaal Overleg Opvoedingsondersteuning.*

#### Vorbereiding twee Lokaal Overleg Opvoedingsondersteuning

De stuurgroep volgt het verslag van LOO1 op en bereidt het tweede LOO praktisch en inhoudelijk voor.

- ✓ Praktisch: regelen zaal, uitnodiging, drankje, wie neemt verslag, uitleg decreet ...
- ✓ Inhoudelijke: Het is noodzakelijk om de schepen en/of het beleid bij de voorbereiding te betrekken. De stuurgroep stelt immers ter voorbereiding van het overleg een aantal acties voorop als voer voor de discussie.

#### Tweede Lokaal Overleg Opvoedingsondersteuning

De aanwezigen kunnen via een methodiek discussie voeren rond acties. Hierbij bespreken ze eerst die acties die de meeste aanwezigen als waardevol, nuttig en belangrijk beschouwen.

Het lokaal overleg probeert de acties zo praktisch mogelijk te bekijken en vanuit de eigen mogelijkheden. Hierbij speelt de welzijnsraad een actieve stimulerende rol.

### 4. LOKALE VISIETEKST EN REGIO-RAPPORT

*De welzijnsraad bundelt alle gegevens in een lokale visietekst én een regio-rapport met beleidsaanbevelingen*

Op basis van de verzamelde gegevens levert de welzijnsraad een werkinstrument aan. Deze tekst omvat zowel visie, analyse als doelstellingen én acties. De stuurgroep bekijkt het document grondig en past aan waar nodig, oa in functie van haalbaarheid en timing.

Tegelijkertijd bundelt de welzijnsraad de ervaringen uit de vijf lokale trajecten en formuleert beleidsaanbevelingen voor de regio Midden West-Vlaanderen.

### 5. VERANKERING

Beide teksten, zowel de lokale visietekst als het regio-rapport komen op de agenda van het lokaal bestuur (ocmw-raad en/of college).

In elk van de vijf gemeenten zal het lokaal overleg kinderopvang/ het lokaal overleg opvoedingsondersteuning de (visie)tekst met doelstellingen en acties binnen de gemeente opvolgen en naar de toekomst toe aanpassen ifv de nieuwe beleidsstructuren (in samenspraak met het beleid en de lokale contactpersoon).

### DE TIMING: 5 STAPPEN IN 5 GEMEENTEN

Hieronder de verschillende stappen mét timing voor de verschillende gemeenten.

		Dentergem	Hooglede	Ingelmunster	Izegem	Pittem
0.	Initieel gesprek	8/feb	7/feb	17/feb	25/jan	31/jan
	Samenwerkingsovereenkomst	20/dec	?	20/dec	8/feb	21/dec
	Goedkeuring resultaatsverbintenis	3/mrt	18/feb	?	8/feb	zie mails
1.	Startgesprek	3/mrt	24/feb	6/jun	1/mrt	9/mei

	Actoren ontvangen	15/apr	14/apr	14/apr	28/apr	29/apr
	Voorstel actoren doorgestuurd	2/mei	22/sep	20/mei	2/mei	12/mei
	Voorstel uitnodiging doorgestuurd	8/jul	8/jul	8/jul	8/jul	8/jul
	Externe analyse (cijfers)	SSP	SSP	SSP	SSP	SSP
2.	Interne analyse (voorb LOO I)	19/sep	22/sep	15/sep	5/sep	-
	LOO I	26/sep	5/okt	3/okt	14/sep	-
	afsluiten analyse (verslag LOO I)	17/okt	25/okt	6/okt	29/nov	13/sep
3.	Doelstellingen (voorb LOO II)	10/nov	25/okt	6/okt	29/nov	13/sep
	LOO II	14/nov	7/nov	24/okt	7/dec	13/okt
4.	afsluiten doelst (verslag LOO II)	16/dec	6/dec	25/okt	9/dec	22/nov
5.	goedkeuren tekst	19/dec	20/dec	20/dec	20/dec	21/dec

## C. ERVARINGEN EN AANDACHTSPUNTEN

De welzijnsraad bundelt hieronder ervaringen bij het opzetten van vijf lokale trajecten als aandachtspunten.

### DE TIJD ONTBREEKT

*Het project heeft een korte looptijd (1 jaar)...*

Een late start: vóór het project concreet start, moet het lokaal bestuur de samenwerkingsovereenkomst omzetten in een resultaatsverbintenis. De welzijnsraad onderschatte dit sterk in de tijdsplanning. De eerste stuurgroep-bijeenkomsten (startgesprek) vonden pas laat in het voorjaar plaats (feb – mrt – mei – jun).

Extra taak, geen extra (personele) middelen: de lokale contactpersonen krijgen deze extra taak toegeworpen, zonder extra 'tijd'. Zij hebben meestal geen of weinig ruimte voor extra taken binnen hun bestaand takenpakket. Toch kunnen we in alle gemeente het proces positief afronden, met dank aan de inzet van de lokale coördinatoren.

Één à twee keer overleg: in elke gemeente (met uitzondering van Pittem) is twee maal samengekomen met de lokale actoren. Dit is weinig, maar noodzakelijk om toch een minimum aan informatie te verzamelen én mee te geven. De keuze om slechts tweemaal samen te komen, is ingegeven vanuit de vaststelling dat deze overleggen ook voor de lokale actoren een bijkomende taak betekenen (cf lokaal contactpersoon).

Tijd voor elkaar, tijd voor discussie: Het is belangrijk voor de lokale actoren om, in functie van een goede en open discussie, elkaar te (leren) kennen. De tijd daartoe is echter beperkt. De slaagkansen verhogen door een goede voorbereiding en de inzet van de lokale contactpersoon.

Onvoorziene omstandigheden: een jaar tijd betekent dat er weinig ruimte is voor onverwachte omstandigheden (ziekte) of uitstel wegens andere prioriteiten (binnen 'normale' takenpakket van de contactpersoon).

Acties plannen: het 'eerste jaar' is vooral gericht op visieontwikkeling en analyse (informatie geven en verzamelen) om een goed actieplan op te stellen. Toch zetten lokale actoren in dit jaar ook nieuwe stappen; het in kaart brengen van actoren, elkaars aanbod leren kennen, ondersteunende organisaties/bovenlokale organisaties leren kennen, visieontwikkeling rond opvoedingsondersteuning, in kaart brengen van lokale behoeften/ het aanbod.

## NOOD AAN FLEXIBILITEIT EN MAATWERK

*Lokale trajecten vragen om flexibiliteit en maatwerk...*

Vertrekken van vast concept: Het blijkt nodig om het traject aan te passen aan de lokale situatie én de lokale actualiteit. Bij de start van het project is het de bedoeling om een vast concept/proces bij elke gemeente toe te passen. Al bij de eerste gesprekken is duidelijk dat dit niet strak kan worden toegepast. Zo organiseerde Pittem slechts één lokaal overleg en kon in Hooglede de planning niet handhaven wegens ziekte van de lokale contactpersoon.

Wat speelt mee: De grootte van de gemeente, aantal inwoners, aantal actoren, aan- of afwezigheid van bovenlokale actoren, bestaande aanbod, demografie van de doelgroep, bestaande (overleg)structuren, lokale behoeften, ...

Goede analyse: om een degelijk traject op te zetten, moet de gemeente 'zichzelf' in kaart brengen en een minimale analyse uitvoeren. Op basis van die analyse kan de welzijnsraad het traject bijsturen en de visietekst aanpassen.

## BETREKKEN VAN ACTOREN, BEPALEN VAN BEHOEFTE

*Een analyse als basis voor samenwerking...*

Wie doet wat: Uit de interne analyse blijkt dat heel wat actoren één of meerdere functies van opvoedingsondersteuning voor hun rekening nemen. Toch is dikwijls weinig geweten wat de andere actoren precies doen. Vaak is er (momenteel) weinig of geen overleg tussen actoren die dezelfde functie opnemen.

Aanbod/behoefte: Een van de doelstellingen van de analyse is tekorten in het aanbod in kaart brengen. Op lokaal niveau zien we dat behoeften rond het aanbod doorgaans niet of onvoldoende gekend zijn. Opvallend is dat in de praktijk de grens tussen opvoedingsondersteuning en opvoedingshulp heel vaag is. Er komen op de lokale overleggen vragen rond opvoedingshulp, ook al valt dit strikt gezien niet onder opvoedingsondersteuning.

Andere doelgroep, zelfde knelpunten: Het samenzitten van verschillende partners over sectoren en leeftijden heen is zeker een meerwaarde. Partners die op het eerste zicht weinig (doelgroep) met elkaar gemeen hebben (kinderopvang, onderwijs, jeugddienst), ondervinden regelmatig dezelfde of vergelijkbare knelpunten. Rond de betrokkenheid van ouders bijvoorbeeld of op het gebied van het veranderen ('hoppen') van school, opvang of vrijetijdsbesteding bij poging tot detectie en/of doorverwijzing.

Niet-betrokken actoren: Sommige actoren zijn wel uitgenodigd, maar niet altijd aanwezig, zelfs niet bovenlokaal (vb huisartsen, politie, gezinsbond, ...). Het blijft belangrijk hen te betrekken, desnoods enkel via verslaggeving, zodat ze minstens de informatie krijgen, ook al zijn ze geen actieve mee'denker'.

Het beleid beïnvloeden is een nieuw gegeven: Een lokaal overleg kan het beleid beïnvloeden, maar niet alle partners hebben hier ervaring mee. Bepaalde partners zien de meerwaarde van overleg niet (altijd) in. Ze zijn niet aanwezig, werken niet mee of haken af. Een lokaal overleg kan hierop inspelen. Maak voldoende duidelijk welk doel het overleg heeft en baken af wat het overleg kan beïnvloeden en wat buiten het bereik ligt.

## BELANG VAN EEN GOEDE SAMENWERKING

*Samenwerken niet altijd evident...*

Samenwerking binnen het lokaal bestuur (publieke samenwerking): Opvoedingsondersteuning is voor alle burgers, maar om iedereen zelfde kansen te bieden, is extra ondersteuning voor kansengroepen noodzakelijk. Het OCMW kan hier een sterke partner zijn, maar is niet in elke gemeente in gelijke mate betrokken. Het lokaal bestuur legt vast wie welke taak opneemt en welke plaats (het beleid) opvoedingsondersteuning krijgt in het

lokaal beleid. Niet alleen is dit bij de opstart van de lokale trajecten nog onduidelijk, ook is in bepaalde gemeenten de uitvoerder van het project niet diegene die financiert.

Samenwerking tussen lokale actoren (private samenwerking): Niet alle partners zijn gelijk, toch krijgen zij best een gelijkwaardige plaats in het overleg. Bepaalde partners zijn lokaal heel sterk aanwezig, anderen veel minder. Zeker in kleine gemeenten is het betrekken van (bovenlokale) partners niet altijd evident. In dat geval zoekt het lokaal bestuur beter naar vormen van communicatie én samenwerking op een ander (hoger) niveau. De analyse van lokale en bovenlokale actoren is een werkbaar instrument om die samenwerking en communicatie tussen de partners te expliciteren.

Samenwerking tussen lokaal bestuur en lokale actoren (publiek-private samenwerking): Het lokaal bestuur heeft een regierol inzake opvoedingsondersteuning. Het opnemen van die regie-rol betekent stimuleren van lokale actoren om samen het project opvoedingsondersteuning een goede invulling te geven. Niet alle besturen zijn ervaren in het opnemen én communiceren van die regie-rol. Toch is het aangewezen om niet (alleen) te focussen op het opzetten en uitvoeren van acties, maar om echt te investeren in een goede samenwerking. De aanwezigheid van een schepen is mogelijks een remmende factor, maar veel vaker is de schepen net de stimulerende factor om de samenwerking op gang te trekken.

## CREATIEVE ZOEKTOCHT NAAR MIDDELEN

*Een decreet zonder middelen maakt creativiteit een noodzaak...*

Enkel voor centrumsteden zijn beperkte middelen voorzien binnen het decreet, dus moeten de lokale besturen de bestaande budgetten bekijken. Overal moet worden bespaard en opvoedingsondersteuning blijkt niet altijd een prioriteit. Roeien met de riemen dus... Gelukkig zijn lokale contactpersonen gemotiveerd én creatief om zaken van de grond te krijgen. Niet alleen wordt het overleg aan een bestaande structuur (lokaal overleg kinderopvang) gekoppeld, ook de werkingsmiddelen worden aangeleverd vanuit bestaande budgetten. De lokale besturen zoeken naar samenwerking binnen de beleidsdomeinen, denk maar aan de bibliotheek, de infokrant/website, de sociale dienst van het OCMW, de jeugddienst, de scholen of het beleid rond kinderopvang en vertalen bestaande acties in functie van opvoedingsondersteuning.

## D. (BELEIDS)AANBEVELINGEN

Een lokale en bovenlokale opdracht realiseren met voldoende middelen en de nodige creativiteit...

### LOKALE OPDRACHT

Het **Lokaal Bestuur** heeft de regierol inzake opvoedingsondersteuning. Het is hun taak om samenwerking tussen de actoren te stimuleren. In dat opzicht is het aanbevolen dat het lokaal bestuur intern duidelijke afspraken maakt rond taakverdeling en budgetten. Om een goede samenwerking te creëren is het aangewezen dat het lokaal bestuur voldoende duidt waarom de partners uitgenodigd zijn, welk doel het overleg heeft en zo de beleidsruimte vastlegt. Heeft dit overleg de functie van een adviesraad? Wat kan, wat kan niet...

Belangrijk is dat het lokaal bestuur alle sectoren betreft. Opvoedingsondersteuning mag geen eiland zijn. De diverse sectoren (LOK, OO-hulp, cultuur en vrije tijd, onderwijs, zorg, ...) betrekken, het overzicht bewaren én de communicatie verzorgen, zit vervat in de regie-rol van het lokale bestuur. Bundel zowel de interne (vrije tijd, sociaal huis, ...) als de lokale krachten (verenigingen, diensten, organisaties, activiteiten, ...) om als lokaal bestuur een goed beleid te voeren.

Een goede basis voor het lokaal beleid opvoedingsondersteuning is luisteren. Vertrek van wat leeft bij de partners en laat hen acties uitwerken en elkaar inspireren. Op die manier is rol van het lokaal bestuur vooral stimuleren, communiceren, faciliteren, signaleren én opvolgen.

Een methode om luisteren in de praktijk te brengen, is inventariseren van knelpunten op lokaal niveau. Probeer

in te spelen op vragen die komen. Let op; het overleg heeft niet de functie om individuele dossiers te bespreken, maar wel om de lokale behoeften in kaart brengen. Het Lokaal overleg opvoedingsondersteuning kan zo zijn signaalfunctie opnemen. Signalen die de lokale situatie overstijgen, kan een lokaal bestuur doorgeven aan het bovenlokaal niveau of rechtstreeks aan de welzijnsraad.

Met een open geest kan het overleg meer realiseren, dan met het vasthouden aan structuren en volgen van regeltjes. Door de definiëring zo ruim mogelijk te interpreteren kan een lokaal beleid meer bereiken. In het kader vroegdetectie en doorverwijzing bijvoorbeeld is het belangrijk dat opvoedingsHULP (ook al valt dit strikt genomen niet onder opvoedingsondersteuning) ook bespreekbaar is.

Het lokaal overleg opvoedingsondersteuning biedt een forum aan actoren om knelpunten te signaleren en bespreekbaar te stellen, op voorwaarde dat de gelijkwaardigheid van de aanwezigen is gegarandeerd én er voldoende openheid en eerlijkheid is. Dit zowel voor de private partners, als voor het lokaal bestuur (zie vastleggen en communiceren beleidsruimte).

Opvoedingsondersteuning is het ondersteunen van de opvoeding. Dit betekent *niet* remediëren of herstellen wat fout loopt, maar kracht geven en bevestigen van wat goed gaat. Probeer als lokaal bestuur aandacht te geven aan een positieve boodschap bij het uitstippelen van een beleid en let op voor 'problemativering' bij het communiceren.

Als laatste (lokale) aanbeveling een pleidooi: Streef naar één duidelijke beleidsstructuur (bijvoorbeeld gezinszorg) en één lokale overlegstructuur (gezinsoverleg). Binnen deze structuur kunnen verschillende thema's aan bod komen zoals kinderopvang, opvoedingsondersteuning, gezinszorg/thuiszorg, onderwijs, vrije tijdsbesteding, ... Dit kan via het opdelen van de agenda of het organiseren van werkgroepen met een specifieke opdracht. Op die manier een lokaal bestuur bepaalde actoren specifiek aantrekken in functie van een relevante agenda en kan overleg beperkt blijven tot het nuttige minimum.

## BOVENLOKALE OPDRACHT

Taken voor de **Provincie/Vlaanderen** weggelegd:

- ✓ Actuele thema's op de lokale en vlaamse/federale politieke agenda plaatsen
- ✓ Het verzamelen en doorgeven van informatie zoals relevante folders, vormingen, informatie inzake decretale verplichtingen, ...
- ✓ Gezamenlijke registratie van opvoedingsvragen stimuleren
- ✓ Bundelen van relevant onderzoek
- ✓ Verzamelen en filteren van signalen

Bepaalde taken zijn op te nemen op **regionaal** niveau:

- ✓ Regionale actoren over sectoren heen samenbrengen rond opvoedingsondersteuning
  - Afspraken maken rond afstemmen van aanbod, doorverwijzing, (opvullen van) hiaten in het aanbod,
  - Inspireren door het uitwisselen van ervaringen binnen en buiten de regio
- ✓ Het stimuleren van lokale actoren om SAMEN activiteiten en projecten op te zetten door (vb vorming voor ouders, vorming voor professionelen, groepsaanbod, ...)
  - Het maken van een gezamenlijke vormingskalender
  - Opmaak/verfijning én communicatie van een regio-overzicht rond pedagogisch adviseren

- Organiseren en coördineren van een regio-aanbod: vorming voor professionelen, groepsaanbod rond ontmoetingen voor ouders, oudertrainingen, ...
- ✓ Op regionaal niveau verzamelen van signalen (oa hiaten in aanbod) en bekijken welk middel best geschikt is om deze knelpunten aan te pakken
  - Mogelijkheid bekijken om werkgroepen op te richten (inspelen op vragen) met een duidelijk omschreven opdracht
  - Moeilijk lokaal op te volgen is de werking voor kansengroepen (omdat de absolute aantallen vaak klein zijn). Toch voldoende belangrijk om eventueel werkgroep op te richten die specifiek knelpunten/noden rond kansengroepen en opvoeding bekijkt en acties voorstelt
- ✓ Daarnaast is het noodzakelijk dat decretale verplichtingen vertaald worden naar praktisch bruikbare beleidsinstrumenten voor lokale besturen waarbij regionale opdrachten duidelijk vastgelegd worden (ondersteuning lokale beleidsvoering)

## MIDDELEN IFV BOVENSTAANDE OPDRACHTEN

Om de bovenlokale opdrachten te kunnen uitwerken is er nood aan een **mandaat én (financiële) middelen**.

### Mandaat voor de regio (Structuur)

Lokale overheden moeten aangeven wat zij wel/niet lokaal kunnen opnemen en wat ze regionaal willen aanpakken. Een duidelijk omschreven opdracht voor de regio inzake opvoedingsondersteuning mét mandaat van de lokale mandatarissen is noodzakelijk om de verschillende functies van opvoedingsondersteuning voor elke burger te realiseren. Zonder trekker is geen (echt) bovenlokale werking mogelijk.

Op basis van deze opdracht kunnen bepaalde actoren/ sectoren worden betrokken. Het gaat hier niet (alleen) over kennisdeling op regioniveau, maar om effectieve samenwerking tussen publieke en private actoren werkzaam op het vlak van opvoedingsondersteuning in de realisatie van effectief aanbod.

Een onafhankelijke regionale inbedding, waarbij de publieke én private actoren hun plek vinden.

**Een structurele inbedding van welomschreven opdrachten aan een bestaande structuur mét trekker op regionaal niveau mét kwaliteitscontrole.**

### Middelen voor de opdracht

Momenteel zijn middelen voor opvoedingsondersteuning enkel voorzien voor centrumsteden. Andere lokale overheden moeten het met de bestaande middelen redden.

De beperkte financiering stimuleert lokale besturen om creatieve oplossingen uit te werken. Middelen uit verschillende beleidsdomeinen worden op actieniveau samengevoegd. Bepaalde acties gaan op die manier verschillende (lokale) beleidsplannen tot nut dienen. Zo worden dezelfde acties ingeschreven onder doelstellingen binnen het participatiedecreet, onder een beidsplan jeugd of cultuur of onder OCMW-regelgeving. Deze integratie op actieniveau bevordert de samenwerking tussen beleidsdomeinen, die op zich zeer waardevol is.

Deze creativiteit heeft echter grenzen. Acties moeten aan verschillende (rand)voorwaarden voldoen, kunnen vaak niet voldoende diepgaand en kwaliteitsvol uitgewerkt worden en dienen op die manier als lapje voor het bloeden. Zelfs met veel creativiteit kan je geen bijkomende middelen toveren. Dit betekent dat bestaande acties en middelen worden verschoven en/of elders worden afgeschaft.

**Er is een minimum aan input (middelen) nodig om - met de nodige creativiteit én een bundelen van de krachten - een maximum aan output (opdracht) te realiseren.**